

Summaria Europensia 1/2005

Summaria Europensia 2005. aasta esimene number on pühendatud Euroopa Liidu edasisele laienemisele. Nüüd, kui liikmete arv on pärast õnnestunud laienemist kasvanud 25ni, valmistub Euroopa Liit juba uueks laienemiseks. Neljast kandidaatriigist loodavad Bulgaaria ja Rumeenia liituda 2007. aastaks, Türgi ja Horvaatiaga veel liitumisläbirääkimisi ei peeta.

Koostanud Liis Võhandu, ettepanekuid võib esitada: liis.vohandu@nlib.ee

Keeleliselt toimetanud Inna Saaret.

Sisukord

Euroopa Liidu edasine laienemine.....	2
Ajakava.....	2
Kandidaatriigid.....	3
Raamatud.....	4
Ajakiri.....	6
Artiklid	7
Internetiallikad.....	8
Dokumendid.....	9

Euroopa Liidu edasine laienemine

Euroopa Liidu liikmeks astumise avalduse võib Euroopa Liidu lepingu artikli 49 kohaselt esitada iga Euroopa riik, kes austab artikli 6 (1) põhimõtteid, millega sätestatakse, et liit on rajatud vabaduse, demokraatia, inimõiguste ja põhivabaduste austamise ning õigusriigi põhimõtetele, mis on ühised kõikidele liikmesriikidele.

Euroopa Liit ei ole seadnud otseseid geograafilisi piiranguid, kuid Euroopa Liiduga ühinemiseks peavad olema täidetud Kopenhaageni kriteeriumite nime all tuntud majanduslikud ja poliitilised tingimused, mille kohaselt peab tulevane liikmesriik:

- olema stabiilse demokraatiaga õigusriik, kus austatakse inimõigusi ning vähemuste õigusi;
- omama toimivat turumajandust;
- vastu võtma ühtsed eeskirjad, normatiivid ja strateegiad, mis moodustavad Euroopa Liidu seaduste kogumi.

Euroopa Liidu liikmeks saamisel lasub kandidaatriikidel kohustus üle võtta EL seadusandlus (*acquis*) ning tagada haldussuutlikkus selle efektiivseks täideviimiseks. Euroopa Liidu *acquis* koosneb 31 peatükist, mis käsitlevad Euroopa Liidu erinevaid poliitikavaldkondi. EL abistab neid riike Euroopa Liidu seaduste vastuvõtmisel ning annab finantsabi infrastruktuuri parandamiseks ja majanduse edendamiseks.

Ajakava

14.04.1987	–	Türgi liitumistaotlus
22.06.1995	–	Rumeenia liitumistaotlus
14.12.1995	–	Bulgaaria liitumistaotlus
21.02.2003	–	Horvaatia liitumistaotlus
dets. 2004	–	Liitumisläbirääkimiste lõpetamine Rumeenia ja Bulgaariaga
märts 2005	–	Planeeritud liitumisläbirääkimiste alustamine Horvaatiaga määramata ajaks edasi lükatud
apr. 2005	–	Bulgaaria ühinemislepingu allkirjastamine - Rumeenia ühinemislepingu allkirjastamine
kevad 2005	–	vaadatakse üle Türgi liitumispartnerlusleping
okt. 2005	–	liitumisläbirääkimiste alustamine Türgiga
jaan. 2007	–	Bulgaaria ja Rumeenia võimalik ühinemine Euroopa Liiduga

Kandidaatriigid

BULGAARIA

Pindala: 110,910 km²
Rahvaarv: 7,517 miljonit (2004)
Pealinn: Sofia
Asukoht: Bulgaaria asub Euroopas Balkani poolsaare idaosas, piirneb põhjas Rumeeniaga, lõunas Kreeka ja Türgiga, läänes Jugoslaavia ja Makedooniaga, idas Musta merega.
Keeled: Bulgaaria keel.
Religioon: 86 % rahvastikust kuulub Bulgaaria õigeuskirikusse.
Valuuta: leev (1 euro=1.995 leevi)
Euroopa Liidu asjade minister ja ELiga ühinemise pealäbirääkija: Ms. Meglena Kuneva

RUMEENIA

Pindala: 238 391 km²
Rahvaarv: 22,355 milj (2004)
Pealinn: Bukarest
Asukoht: Rumeenia asub Kagu-Euroopas, piirneb põhjas Ukrainaga, lõunas Bulgaaria, Serbia ja Monte Negroga, läänes Ungariga, idas Moldova ja Musta merega.
Keel: Rumeenia keel.
Religioon: Katoliiklased, luterlased.
Valuuta: leu (1 euro=38065,89 leud)
Euroopa integratsiooni minister: Alexandru Farcas

TÜRGI

Pindala: 779 452 km²
Rahvaarv: 68, 893 milj (2004)
Pealinn: Ankara
Asukoht: Türgi asub peamiselt Lääne-Aasias Anatoolias, Vahemere ja Musta mere vahel, väike osa Euroopas Balkani poolsaarel, läänepiir Kreeka ja Bulgaariaga.
Keel: Türgi keel
Religioon: Muhameedlus
Valuuta: Türgi liir (1 euro=1,8 liiri)

HORVAATIA

Pindala:	56 542 km ²
Rahvaarv:	4,496 milj (2004)
Pealinn:	Zagreb
Asukoht:	Horvaatia asub Kagu-Euroopas, piirneb põhjas Ungariga, idas Serbiaga, lõunas Bosnia ja Hertsegoviinaga, läänes Aadria merega, loodes Sloveeniaga.
Keel:	Horvaadi keel
Religioon:	Valdavalt rooma katoliku usk
Valluta:	Horvaatia kuna (1 euro=7,51 kunat)

Allikad:

1) Euroopa Komisjoni laienemisdirektoraat: http://europa.eu.int/comm/enlargement/candidate_et.htm

2) The World Factbook: <http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/>

3) Wikipedia Vaba entsüklopeedia: <http://et.wikipedia.org/wiki/Esileht>

Raamatud

Rahvusraamatukogu Euroopa Liidu infokeskuses:

- Main Results of the March 2004 Fiscal Notifications by the Candidate Countries. Enlargement papers / European Commission, Directorate-General for Economic and Financial Affairs. No 22. Dec 2004. 27 lk. PL B/4407, 22.
- 2003 Pre-accession Economic Programme of the Acceding and Other Candidate Countries : Overview and Assessment / by DG for Economic and Financial Affairs, European Commission, Brussels 2003. 189 lk. PL B/4407 20.
- Turkey and the EU : an Awkward Candidate for EU Membership? / Harun Arikian. Aldershot, Hants, England ; Burlington, VT : Ashgate, 2003. 241 lk. 2-04-04457.
- Croatian Accession to the European Union : Economic and Legal Challenges / ed Katarina Ott, Zagreb : Institute of Public Finance : Friedrich Ebert Stiftung, 2003. 303 lk. 2-03-05859.
- Turkey's Integration into the European Union : the Dynamics and Determinants of a Dilemmatic Relationship / Zeki Kütük, Turku : Turun yliopisto, 2003. 200 lk. PL A/804,258.
- Monitoring the EU Accession Process. Judicial Capacity : Country Reports, Bulgaria, Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland, Romania, Slovakia, Slovenia. Budapest ; New York : Open Society Institute, EU Accession Monitoring Program, 2002. 221 lk. 3-03-00859.

- Monitoring the EU Accession Process : Corruption and Anti-corruption Policy : 2002 country reports [from] Bulgaria, Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland, Romania, Slovakia, Slovenia. Budapest ; New York : Open Society Institute, 2002. 621 lk. 3-03-02067.
- Monitoring the EU Accession Process. Equal Opportunities for Women and Men : Country Reports, Bulgaria, Czech Republic, Estonia, Hungary, Lithuania, Poland, Romania. Budapest ; New York : Open Society Institute / EU Accession Monitoring Program, Joint Program of the Network Women's Program and the Open Society Foundation Romania, 2002. 485 lk. 3-03-00897.
- Monitoring the EU Accession Process. Minority Protection. Vol. 1, An Assessment of Selected Policies in Candidate States : Country Reports, Bulgaria, Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland, Romania, Slovakia, Slovenia. Budapest ; New York : Open Society Institute, EU Accession Monitoring Program 2002. 633 lk. 2-03-02957.
- Candidate Countries' Progress towards EU Accession : UNICE Task Force on Enlargement. Brussels : UNICE, 2001. 40 lk. 3-01-02986.
- Monitoring the EU Accession Process. Judicial Independence : Country Reports, Bulgaria, Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland, Romania, Slovakia, Slovenia / Open Society Institute, EU Accession Monitoring Program. Budapest ; New York : Central European University Press, 2001. 472 lk. 3-02-01737.
- Monitoring the EU Accession Process. Minority Protection : Country Reports, Bulgaria, Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland, Romania, Slovakia, Slovenia / Open Society Institute, EU Accession Monitoring Program. Budapest ; New York : Central European University Press, 2001. 548 lk. 2-01-08945.
- Turkey and Central and Eastern European Countries in Transition : towards Membership of the EU / ed. by S. Togan and V. N. Balasubramanyam. Basingstoke ; New York : Palgrave, 2001. 300 lk. 2-02-05403.
- Winners and Losers of EU Integration : Policy Issues for Central and Eastern Europe / ed. by Helena Tang. Washington, D.C. : World Bank, 2000. 326 lk. 2-00-04557.
- Turkey and Relations with the European Union / European Parliament, Secretariat Working Party, Task-Force "Enlargement", Co. JF/bo. Luxembourg : European Parliament, 1998. 20 lk. PL B/4779,7.
- Romania and the Enlargement of the European Union / European Parliament, Secretariat Working Party, Task-Force "Enlargement", Co. JF/bo. Luxembourg : European Parliament, 1998. 20 lk. PL B/4779,3.

- Bulgaria and the Enlargement of the European Union / European Parliament, Secretariat Working Party, Task-Force "Enlargement", Co. JF/bo. Luxembourg : European Parliament, 1998. 20 lk. PL B/4779,6.
- Report on the Activities of the Office for European Integration of the Government of the Republic of Croatia (May – Sept 1998). Zagreb : Government of the Republic of Croatia, 1998. 17 lk. 3-00-02210.
- Commission Opinion on Romania's Application for Membership of the European Union : Document drawn up on the basis of COM (97) 2003 final : Agenda 2000 / European Commission. Luxembourg : Office for Official Publ. of the EC, 1997. 101 lk. 2-97-12889.
- Commission Opinion on Bulgaria's Application for Membership of the European Union : Document drawn up on the basis of COM(97) 2008 final : Agenda 2000 / European Commission. Luxembourg : Office for Official Publ. of the EC, 1997. 108 lk. 3-97-04582.
- Die Europäische Gemeinschaft und die Türkei./ Heinz Kramer. Nomos Verl.-Ges., Baden-Baden, 1988. 2-238.114.

Ajakiri

Rahvusraamatukogu Euroopa Liidu infokeskuses:

- **Europe Information: New Neighbours** (endine EU Enlargement Watch)

Euroopa Liidu laienemist ning kandidaatriikide integratsiooniprotsessi kajastav ajakiri. Sisaldab ka artikleid ELi naabruspoliitika teemadel. Ilmub 2 korda kuus.

Väljaandja: Europe Information Service (EIS). Avenue Adolphe Lacomble, 66. B-1030 Bruxelles, Belgium.

Elektrooniliselt tasuta kättesaadav <http://www.eis.be>.

Kasutajaks registreerumine codes@eisnet.be

Artiklid

- Bilgin, P. A Return to 'Civilisational Geopolitics' in the Mediterranean? Changing Geopolitical Images of the European Union and Turkey in the Post-Cold War Era. *Geopolitics*, Vol 9 (2004), No 2. Lk. 260-291.
- Cizre, U. Problems of Democratic Governance of Civil-Military Relations in Turkey and the European Union Enlargement Zone. *European Journal of Political Research* (after Jan. 1, 2002). Vol 43 (2004), No 1. Lk. 107-125.
- Müftüler-Bac, M.; McLaren, L.M. European-Union: Impacts on Turkey. *Journal of European Integration*, Vol 25 (2003), No 1. Lk. 17-30.
- Ogzlu, H. T. An Analysis of Turkey's Prospective Membership in the European Union from a 'Security' Perspective. *Security Dialogue*, Vol 34 (2003), No 3. Lk. 285-299.
- Sozen, S., Shaw, I. Turkey and the European Union: Modernizing a Traditional State? *Social Policy & Administration*, Vol 37 (2003), No 2. Lk. 108-120.
- Loizides, N. G. Greek-Turkish Dilemmas and the Cyprus EU Accession Process. *Security Dialogue*, Vol 33 (2002, Dec), No 4. Lk. 429-442.
- Turkey as a 'Special Case' for the EU: Will the Generals Retreat from Politics? *Security Dialogue*, Vol 32 (2001, Jun), No 2. Lk. 217-230.
- Missiroli, A. EU-NATO Cooperation in Crisis Management: No Turkish Delight for ESDP. *Security Dialogue*, Vol 33 (2002, March), No 1. Lk. 9-26.
- Papadimitriou, D. & Phinnemore, D. Europeanization, Conditionality and Domestic Change: The Twinning Exercise and Administrative Reform in Romania. *Journal of Common Market Studies*, Vol 42 (2004, Sept), No 3. Lk. 619-639.
- Rizov, M. Research Briefing: EU Accession and the Bulgarian Real Estate Market. *European Planning Studies*, Vol 11 (2003, Dec), No 8. Lk.1001-1004.

Internetiallikad

- Euroopa Liidu portaal – laienemine
http://europa.eu.int/pol/enlarg/index_et.htm
- Euroopa Komisjoni laienemisdirektoriaat
<http://europa.eu.int/comm/enlargement/>
- Euroopa Parlamendi laienemisalane lehekülg
http://www.europarl.eu.int/enlargement/default_en.htm
- Enlargement Weekly Newsletter
http://europa.eu.int/comm/enlargement/docs/newsletter/weekly_arch.htm
- Enlargement Events Calendar
<http://europa.eu.int/comm/enlargement/events/calendar.htm>
- Enlargement Research Bulletin
http://europa.eu.int/comm/enlargement/docs/research/current_issue.htm
- Euroopa Komisjoni esindus Türgis
<http://www.deltur.cec.eu.int/english/main-e.html>
- Euroopa Komisjoni esindus Bulgaarias
<http://www.evropa.bg>
- Euroopa Komisjoni esindus Rumeenias
<http://www.infoeuropa.ro/ieweb/jsp/default.jsp>
- Euroopa Liidu välissuhted Horvaatiaga
http://europa.eu.int/comm/external_relations/see/croatia/index.htm
- Enlargement and Phare Information Centre
http://europa.eu.int/comm/enlargement/contacts/info_centre.htm
- Finantsabi kandidaatriikidele
http://europa.eu.int/comm/enlargement/financial_assistance.htm
- EurActiv – EU Policy Portal - laienemist puudutavad uudised, intervjuud, analüüsid
<http://www.euractiv.com/Section?idNum=3750012>
- Eurobarometer – Public opinion and the enlargement
http://europa.eu.int/comm/public_opinion/enlargement_en.htm

Dokumendid

- Regular Reports and Strategy Papers on Candidate Countries – alates 1998. aastast.
http://europa.eu.int/comm/enlargement/report_2004/index.htm

BULGAARIA

- The Europe Agreement between the EU Member States and the Republic of Bulgaria. Sõlmitud 1993. a. märtsis, jõustus 1. veebruaril 1995. a.
[http://europa.eu.int/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=21994A1231\(24\)&model=guichett](http://europa.eu.int/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=21994A1231(24)&model=guichett)
- Bulgaria 1999: Accession Partnership
http://europa.eu.int/comm/enlargement/dwn/ap_02_00/en/ap_bg_99.pdf
- Helsinki European Council Decision – 1999. a. detsembris võeti vastu otsus Bulgaaria ja Rumeenia liitumisläbirääkimiste alustamiseks 2000. a. veebruaris.
http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/ACFA4C.htm

RUMEENIA

- The Europe Agreement between the EU Member States and the Republic of Romania. Sõlmitud 1991. a., jõustus 1995. a. veebruaris.
[http://europa.eu.int/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=21994A1231\(20\)&model=guichett](http://europa.eu.int/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=21994A1231(20)&model=guichett)
- Romania 1999: Accession Partnership
http://europa.eu.int/comm/enlargement/dwn/ap_02_00/en/ap_ro_99.pdf

TÜRGI

- Association Agreement with Turkey, 12. September 1963.
http://europa.eu.int/comm/enlargement/turkey/pdf/association_agreement_1964_en.pdf
- Turkey 2000: Accession Partnership
http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2001/l_085/l_08520010324en00130023.pdf

- Council Decision of 19 May 2003 on the principles, priorities, intermediate objectives and conditions contained in the Accession Partnership with Turkey
http://europa.eu.int/comm/enlargement/turkey/pdf/revised_ap_en.pdf
- Turkish National Programme for the Adoption of the Acquis (NPAA)
http://europa.eu.int/comm/enlargement/turkey/pdf/npaa_full.pdf
- Euroopa Komisjoni soovitus Türgi edusammude kohta ühinemissettevalmistustes (Komisjoni teatis Nõukogule ja Euroopa Parlamendile)
http://europa.eu.int/comm/enlargement/report_2004/pdf/tr_recommandation_et.pdf
- Conclusions of the European Council on Turkey since Luxembourg (Dec 1997)
http://europa.eu.int/comm/enlargement/turkey/pdf/european_councils_.pdf

HORVAATIA

- The Stabilisation & Association Agreement 09/07/2001
http://europa.eu.int/comm/external_relations/see/croatia/com01_371en.pdf
- Stabilisation and Association Report 2003
http://europa.eu.int/comm/external_relations/see/sap/rep2/com03_341_en.pdf
- European Partnership 20/04/2004
http://europa.eu.int/comm/external_relations/see/sap/rep3/part_croat.pdf
- Opinion on Croatia's Application for Membership of the European Union 20/04/2004
http://europa.eu.int/comm/external_relations/see/sap/rep3/cr_croat.pdf
- European Commission Country Strategy Paper for Croatia 2002-2006
http://europa.eu.int/comm/external_relations/see/croatia/csp/02_06.pdf